Ympäristötoimiala
Seudullinen joukkoliikenne

10.11.2016

Liikenne- ja viestintävaliokunta
00102 EDUSKUNTA

HE 161/2016 vp Hallituksen esitys liikennekaareksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Asiantuntijalausunto

Turun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä liikennekaareksi.

Kiitämme siitä, että Liikennekaari-luonnosta on muutettu lausuntokierroksen perusteella siten, että viranomainen voi asettaa yksinoikeuden hankkimalleen liikenteelle. Tämä yksinoikeuden asettamisoikeus mahdollistaa sen, että Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteen Fölin asiakashinnat ovat jatkossakin edulliset, palvelutarjonta on hyvä ja kalusto laadukas. Yksinoikeus mahdollistaa joukkoliikenteen suunnittelun kokonaisuutena ja säilyttää kaupunkiseudun kunnilla itsemääräämisoikeuden omista joukkoliikennekustannuksistaan. Kaupunkiseudun maankäyttö edellyttää joukkoliikenteen suunnittelulta pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta. Yksinoikeuden asettamisoikeus mahdollistaa pitkäjänteisen suunnittelun, jossa viranomainen luonnollisesti tekee yhteistyötä markkinaehtoisten toimijoiden kanssa.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikenneviranomainen on ensimmäisenä Suomessa rakentanut maksujärjestelmänsä taustajärjestelmäpohjaiseksi. Se tarkoittaa, että asiakkaalla jäljellä oleva matkaoikeus ei ole matkakortissa itsessään, vaan kortti on pelkkä tunniste. Kaikki tieto on taustajärjestelmässä, mikä mahdollistaa erilaisten massatuotteiden, kanta-asiakasetujen, perhetilien yms. toteuttamisen. Asiakas voi jatkossa myös itse räätälöidä itselleen mieluisia palveluita. Maksu- ja tietorajapintojen avaaminen, digitaaliset palvelut ja taustajärjestelmäpohjaiset maksujärjestelmät ovat kannatettavia tavoitteita, joiden kehittämisessä Turun seudun joukkoliikenneviranomainen kulkee jo nyt etunenässä, ja joiden kehittämisestä se on palkittu mm. SLUSH-voitolla mobiilimaksamisen sarjassa vuonna 2015.

Esityksessä liikennekaareksi (III osa, 2 luku, 2 § Lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuus) ehdotetaan, että henkilökuljetusten tarjoajien (Turun seudun joukkoliikenteen) on avattava liikkumispalvelujen ja yhdistämispalvelun tarjoajille pääsy lippu- ja maksujärjestelmänsä myyntirajapintaan, jon-

Ympäristötoimiala
Seudullinen joukkoliikenne

10.11.2016

ka kautta voi hankkia vähintään kertalipun tai varata yksittäisen matkan, joka maksetaan jälkikäteen. Tällainen myyntirajapinta on tarpeen, mutta edellyttää aina kaupallista sopimusta ja taloudellisesti luotettavaa kumppania, sillä lippujen myyminen edellyttää myös luotettavaa rahan tilittämistä. Turun joukkoliikenneviranomaisella on jo nyt tarjolla rajapinta Fölin tuotteisiin ja teemme useiden tahojen kanssa lippuyhteistyötä. Myös yhteislippuja pitkän matkan joukkoliikenteen, taksien ja tapahtumajärjestäjien kanssa on suunnitteilla.

Esityksessä liikennekaareksi (III osa, 2 luku, 3 § Yhteentoimivuuden edistäminen julkisissa hankinnoissa) ehdotetaan, että "Toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä kaikki sellaiset palveluntarjoajien käyttämät järjestelmät, jotka täyttävät 1 momentin 2 kohdan vaatimukset." Tämä kohta on tällaisenaan tarpeeton ja vahingollinenkin silloin, kun viranomainen kilpailuttaa liikenteen ja viranomainen itse huolehtii maksujärjestelmästä kilpailuttamassaan liikenteessä. Pykälää 3 tulisi täydentää seuraavasti: "Toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä kaikki sellaiset palveluntarjoajien käyttämät järjestelmät, jotka täyttävät 1 momentin 2 kohdan vaatimukset, mikäli se ei itse hoida kyseisten liikennepalvelujensa taustajärjestelmää ja matkustusoikeuksien todentamista."

Silloin kun liikenteestä vastuullinen taho tekee lippuyhteistyötä esim. markkinaehtoisen liikenteen kanssa, sillä täytyy olla reaaliaikainen tapahtumatasoinen tieto myynneistä / tulovirrasta ja matkoista sekä riittävät tiedot tunnisteen haltijasta. Tunnisteiden tulee olla avoimia eli viranomaista ei tule velvoittaa hyväksymään monenlaisia toimintalogiikoita. Tietyn yleisesti hyväksytyn rajapinnan tulee riittää.

Esityksessä liikennekaareksi (III osa, 4 luku Liikennepalvelujen julkinen tuki, 1 § ja 2 §) ehdotetaan, että valtion avustusta voidaan myöntää kunnallisille viranomaisille tai toimivaltaisille ELY-keskuksille ns. palvelusetelien antamiseen ("Toimivaltainen viranomainen myöntää sitoumuksen korvata liikennepalvelun kustannuksia ennalta määrättyyn arvoon asti"). Koska kunnilla ei ole lakisääteistä velvollisuutta liikennepalvelujen käytön rahoittamiseen, ei liikennekaareenkaan tulisi kirjata tällaisia sitoumuksia.

Föli toimii asiakaslähtöisesti, ja joukkoliikenteen käyttö on helppoa. Matkustajainformaatio on yhtenäistä ja ajantasaista koko Föli-alueella. Turun seudun joukkoliikenneviranomainen kehittää joukkoliikennettä innovatiivisesti. Turun kaupungin asukkaat valitsivat vuonna 2015 Fölin vuoden parhaaksi palvelu-uudistukseksi. Turun seudun viranomainen kehittää jatkuvasti palveluaan mm. MaaS-ajatuksen pohjalta. Matkamäärä on kasvanut tänä vuonna kuusi prosenttia (yli miljoona matkaa lisää jo tammi-lokakuussa, kokonaismäärä tulee olemaan yli 25 miljoonaa matkaa vuonna 2016), mikä sekin kertoo Fölin asiakasystävällisyydestä ja asiakkaiden tyytyväisyydestä.

Ympäristötoimiala
Seudullinen joukkoliikenne

10.11.2016

Esitys liikennekaareksi kytkeytyy kansainvälisen kilpailukyvyn edistämiseen. Kansallisten ja paikallisten liikennepalveluiden merkitys on erittäin suuri alueelliselle elinvoimalle, muun muassa matkailulle. Matkailu on yksi kansainvälisesti ja kansallisesti vahvimmin kasvavista toimialoista. Joukkoliikenneviranomaisen ja yksityisten toimijoiden yhteistyöllä voidaan edistää toimintatapoja, jotka parantavat matkailukeskittymien saavutettavuutta ja edistävät olemassa olevien palveluiden kasvua ja uusien palvelukonseptien syntymistä. Matkailu- ja elämysteollisuutta tukevat liikennepalvelut on tavoitettava nykyaikaisilla sähköisillä välineillä. Maksuliikenne ja lippujärjestelmät on tehtävä mahdollisimman yksinkertaisiksi, helppokäyttöisiksi ja mm. kansainvälisen loppuasiakkaan käyttöön soveltuviksi. Eri liikennemuotojen rajapintoja tulee häivyttää. Turun seudun joukkoliikenneviranomainen on valmis innovatiiviseen yhteistyöhön.

Lopuksi toteamme, että Turun kaupunkiseudun joukkoliikenne toimii asiakaslähtöisesti lähellä joukkoliikenteen käyttäjiä. Myös toimivalta-alueen rajat ylittävä yhteistyö ELY-keskuksen kanssa sujuu hyvin. Päätösvaltaa kaupunkiseudun joukkoliikenteen toteuttamisesta ei tule maakuntaprosessissa viedä kauas kaupunkilaisista, jotka ovat selkeästi suurin joukkoliikenteen käyttäjäryhmä.

Kunnioittavasti

Sirpa Korte
Joukkoliikennejohtaja
Turun kaupunki